

Sygn. akt III AUa 466/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek (spr.)
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2013 r. w Szczecinie

sprawy T. K.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 marca 2013 r. sygn. akt VI U 2678/12

zmienia zaskarżony wyrok i oddała odwołanie.

SSO del. Beata Górską SSA Romana Mrotek SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 466/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 maja 2011 roku, Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, działając na podstawie art. 15b w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin oraz na podstawie otrzymanej z IPN informacji nr (...)z dnia 18 kwietnia 2011 roku, ponownie ustalił wysokość należnej T. K. emerytury, stwierdzając, iż od dnia 1 czerwca 2011 roku miesięczna wysokość tego świadczenia dla ubezpieczonej wynosi 4.152,70 zł, przy przyjęciu, że podstawa wymiaru emerytury to 5.190,87 zł. Do ustalenia wysokości emerytury, z uwzględnieniem okresów służby wskazanych w informacji IPN, przyjęto wysługę emerytalną z tytułu służby w Policji w okresie od 1

sierpnia 1990 roku do 25 lutego 2011 roku (20 lat 6 miesięcy 25 dni), służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów od 1 czerwca 1985 roku do 31 lipca 1990 roku (5 lat i 2 miesiące), jak również okresy składkowe przypadające przed służbą od 14 listopada 1977 roku do 30 listopada 1979 roku, od 1 grudnia 1979 roku do 31 grudnia 1982 roku i od 1 stycznia 1983 roku do 31 maja 1985 roku (7 lat 6 miesięcy i 17 dni) oraz nieskładkowe przypadające przed służbą od 1 października 1972 roku do 30 września 1977 roku. Emerytura z tytułu wysługi wyniosła 74,07 % podstawy wymiaru, a przy uwzględnieniu przysługujących ubezpieczonej podwyższeń 80 % podstawy wymiaru.

Z decyzją powyższą nie zgodziła się ubezpieczona T. K., która w odwołaniu z 8 czerwca 2011 roku wniosła o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury obliczonej w wysokości 40 % podstawy wymiaru za 15 lat służby w policji, a jednocześnie o wstrzymanie natychmiastowego wykonania zaskarżonej decyzji. Dodatkowo wniosła o przedstawienie pytania prawnego Trybunałowi Konstytucyjnemu co do zgodności ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. (w oparciu o którą została wydana decyzja) z Konstytucją oraz ratyfikowanymi umowami prawa międzynarodowego.

Nadto w piśmie procesowym z dnia 2 stycznia 2013 roku T. K. wskazała, że w okresie od 3 lipca 1986 roku do 31 lipca 1990 roku przebywała na urlopie wychowawczym, w związku z czym zdała legitymacje służbową i nie była uprawniona do wykonywania jakichkolwiek czynności służbowych, stąd nie sposób uznać, że w tym czasie pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. Powódka podniosła również, że informacja IPN jest niepełna i krzywdząca.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację wskazaną zaskarżonej decyzji. Ponadto pozwany wskazał, że informacja IPN o przebiegu służby jest dla niego wiążąca i nie jest on upoważniony do jakiegokolwiek kontroli formalnej lub zmiany otrzymanej z IPN informacji. Nadto podniósł, że w obowiązujących przepisach brak jest podstaw prawnych do wyłączenia z okresu służby pracy na poszczególnych stanowiskach, okresów zwolnień lekarskich czy urlopów wychowawczych.

Wyrokiem z dnia 25 maja 2013r. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że emerytura ubezpieczonej z tytułu wysługi wraz z podwyższeniem, o którym mowa w art. 15 ust. 2, 3, 3a ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy wynosi 75% podstawy wymiaru i oddalił odwołanie w pozostałej części.

Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z dnia 10 marca 2011 roku Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji aspirant sztabowy T. K. nabyła prawo do emerytury policyjnej na podstawie ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 roku, nr 8, poz. 67 ze zm.).

Do wysługi lat obliczonej do celów emerytalnych uwzględniono okresy:

- służby w Policji od 1 czerwca 1985 roku do 25 lutego 2011 roku w wymiarze 25 lat 8 miesięcy i 25 dni,

- składkowe przed służbą, tj.:

1. od 14 listopada 1977 roku do 30 listopada 1979 roku w wymiarze 2 lat i 17 dni z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...),

2. od 1 grudnia 1979 roku do 31 grudnia 1982 roku w wymiarze 3 lat i 1 miesiąca z tytułu zatrudnienia w Zjednoczeniu (...) w S.

- od 1 stycznia 1983 roku do 31 maja 1985 roku w wymiarze 2 lat i 5 miesięcy z tytułu zatrudnienia w Urzędzie Wojewódzkim w S..

Podstawę wymiaru emerytury stanowiła kwota 5.190,87 zł. Emerytura z tytułu wysługi wyniosła 75 % podstawy jej wymiaru, tj. 3.893,15 zł brutto, a po uwzględnieniu podwyższenia z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą – 4.152,69 zł.

Decyzją z dnia 4 kwietnia 2011 roku organ rentowy, na wniosek ubezpieczonej, przeliczył świadczenie, przyjmując do wysługi lat obliczonej do celów emerytalnych jako okres nieskładkowy, okres studiów od 1 października 1972 roku do 30 września 1977 roku w wymiarze 5 lat.

Pismem z dnia 18 kwietnia 2011 roku „Informacja o przebiegu służby nr (...)roku” Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu przekazał organowi rentowemu informację, że T. K. w okresie od dnia 1 czerwca 1985 roku do 31 lipca 1990 roku pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mówi art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 roku oraz treści tych dokumentów (Dz. U. 2007 roku, nr 63, poz. 425 z późn.).

W okresie od 1 czerwca 1985 roku do 31 lipca 1990 roku T. K. pełniła służbę w Wojewódzkim Urzędzie Spraw Wewnętrznych w S. w Wydziale (...) na stanowisku referenta, przy czym w okresie od 3 lipca 1986 roku do 31 lipca 1990 roku przebywała ona na urlopie wychowawczym.

W czasie urlopu wychowawczego ubezpieczona sprawowała osobistą opiekę nad dwójką swoich małoletnich dzieci. Nie wykonywała w tym czasie żadnych czynności służbowych. W związku z przejściem na urlop wychowawczy zobowiązana została również do zdania legitymacji służbowej.

Sąd Okręgowy wskazał, że odwołanie T. K. okazało się częściowo uzasadnione, tj. w zakresie wyeliminowania z okresu służby w organach bezpieczeństwa państwa okresu przebywania przez powódkę na urlopie wychowawczym od 3 lipca 1986 roku do 31 lipca 1990 roku.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie pozostawał między stronami bezsporny. Natomiast spór sprowadzał się jedynie do interpretacji obowiązujących przepisów prawnych dotyczących zmiany wysokości świadczeń emerytalnych pewnym grupom ubezpieczonych.

Sąd Okręgowy wskazał, że z dniem 16 marca 2009 roku weszła w życie ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 24, poz. 145), która wprowadziła do ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 8, poz. 67 ze zm.) przepis art. 15b, określający zasady obliczania wysokości emerytury dla osób, które pozostawały w służbie przed 2 stycznia 1999 r. i pełniły służbę w charakterze funkcjonariusza w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 63, poz. 425 ze zm.).

Stosownie do treści art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 63, poz. 425 ze zm.) organami bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy, są:

- 1) Resort Bezpieczeństwa Publicznego Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego;
- 2) Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego;
- 3) Komitet do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego;
- 4) jednostki organizacyjne podległe organom, o których mowa w pkt 1-3, a w szczególności jednostki Milicji Obywatelskiej w okresie do dnia 14 grudnia 1954 r.;
- 5) instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych;
- 6) Akademia Spraw Wewnętrznych;
- 7) Zwiad Wojsk Ochrony Pogranicza;
- 8) Zarząd Główny Służby Wewnętrznej jednostek wojskowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe mu komórki;
- 9) Informacja Wojskowa;
- 10) Wojskowa Służba Wewnętrzna;
- 11) Zarząd II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego;
- 12) inne służby Sił Zbrojnych prowadzące działania operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze, w tym w rodzajach broni oraz w okręgach wojskowych;

W ust. 3 wskazano, że jednostkami Służby Bezpieczeństwa, w rozumieniu ustawy, są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami.

Sąd Okręgowy wskazał, że stosownie do treści przepisu art. 15b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, w przypadku osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi:

- 1) 0,7 % podstawy wymiaru - za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990;
- 2) 2,6 % podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4.

W ust. 2 wskazano, że przepisy art. 14 i 15 stosuje się odpowiednio.

Sąd Okręgowy wskazał, że przepis art. 15b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) jest przepisem szczególnym w porównaniu do art. 15 ww. ustawy, bowiem zmienia zasady obliczania emerytury policyjnej dla określonej grupy osób, określając odrębną zasadę liczenia wysokości emerytury dla tych funkcjonariuszy, którzy pełnili służbę w organach bezpieczeństwa państwa. Art. 15 ust. 1 dotyczy funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed 2 stycznia 1999 r. i który nie pełnił służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z

lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. Należy zwrócić uwagę, że art. 15 ust. 2 mówi o odpowiednim stosowaniu przepisów art. 14 i 15. Oznacza to, że nie zmieniono zasad obliczania emerytur policyjnych w innych przypadkach, tj. np.: doliczania do wysługi emerytalnej okresów przypadających po zwolnieniu ze służby, uwzględniania okresów składkowych i nieskładkowych poprzedzających służbę itd.

W uwzględnieniu powyższego stwierdzić należy, iż poddana do oceny Sądu decyzja ma charakter techniczny, wykonawczy. Na organy rentowe, w tym na Biuro Emerytalno-Rentowe MSWiA, nałożono bowiem obowiązek wykonania nowych przepisów poprzez wydanie decyzji o ponownym ustaleniu wysokości świadczenia. Organ winien taką decyzję wydać, stosując aktualne w dacie wydawania decyzji wskaźniki. Decyzja taka ma charakter przeliczeniowy, a jej skutkiem może być obniżenie wysokości świadczenia.

Ubezpieczona, chcąc wzruszyć tego rodzaju decyzję, winna wykazać, bądź że nie jest osobą, która pełniła służbę w charakterze funkcjonariusza w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, bądź że zastosowane przez organ rentowy wskaźniki były nieprawidłowe - organ rentowy popełnił błąd rachunkowy, nie wziął pod uwagę wszystkich okresów wysługi lat.

W analizowanym postępowaniu w pierwszej kolejności Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że z dostarczonej przez IPN do akt sprawy informacji wynika, że za okres służby ubezpieczonej w organach bezpieczeństwa państwa określonych w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy lustracyjnej Instytut uznaje m.in. okres korzystania przez nią z urlopu wychowawczego od 3 lipca 1986 roku do 31 lipca 1990 roku. Sąd uznał taką kwalifikację za nieprawidłową.

Sąd Okręgowy wskazał, że sąd ubezpieczeń społecznych, rozpoznający sprawę w wyniku wniesienia odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA w W. w sprawie ponownego ustalenia (obniżenia) wysokości emerytury policyjnej byłego funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa, nie jest związany treścią informacji o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa przedstawionej przez Instytut Pamięci Narodowej zarówno co do faktów (ustalonego w tym zaświadczeniu przebiegu służby), jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów (zakwalifikowania określonego okresu służby jako służby w organach bezpieczeństwa państwa). Związanie to obejmuje jedynie organ emerytalny, który przy wydawaniu decyzji musi kierować się danymi zawartymi w informacji o przebiegu służby. Ustalenia faktyczne i interpretacje prawne IPN nie mogą natomiast wiązać sądu, do którego wyłącznej kognicji należy ustalenie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w przedmiocie prawa do emerytury policyjnej i jej wysokości oraz odpowiednia kwalifikacja prawna ustalonych faktów (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2011 roku, sygn. akt II UZP 10/11, Lex nr 1230289, a nadto por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 stycznia 2012 roku, sygn. akt K 36/09, Lex nr 1102085).

Sąd Okręgowy w pełni podzielił pogląd Sądu Najwyższego, wyrażony w uzasadnieniu wyżej przytoczonego postanowienia, z dnia 9 grudnia 2011 roku, że dla wykładni art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin decydujące znaczenie powinny mieć cele wprowadzenia tego przepisu do ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. Rozważania zatem powinny pójść raczej w kierunku oceny charakteru służby w organach bezpieczeństwa państwa przed 1990 rokiem, a nie w kierunku oceny charakteru danej jednostki organizacyjnej MSW jako spełniającej, bądź niespełniającej kryteria uznania jej za organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 i ust. 3 ustawy lustracyjnej.

Sąd Okręgowy wskazał, że jakkolwiek Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w S. - Wydział (...) jest instytucją, o jakiej mowa w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, to nie sposób przyjąć, aby T. K., pozostająca tam na etacie referenta, w okresie przebywania na urlopie wychowawczym od 3 lipca 1986 roku do 31 lipca 1990 roku pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa. W tym czasie centrum jej spraw życiowych skupiało się – co w kontekście skorzystania z prawa do urlopu wychowawczego jest zupełnie zrozumiałym i logicznym -

wokół wychowania dwójki małoletnich dzieci (bliźniaków), a nie wokół realizacji zadań służbowych, czy jakichkolwiek czynności operacyjnych związanych z zadaniami jej macierzystej jednostki. Tym bardziej, że w myśl obowiązujących przepisów wykonawczych T. K. miała obowiązek zdać legitymację służbową. Innymi słowy okresu przebywania na urlopie wychowawczym ubezpieczonej w żaden sposób nie można powiązać z pełnieniem jakiegokolwiek funkcji w strukturach szeroko pojmowanej policji politycznej, stosującej metody inwigilacji i represji oraz naruszającej podstawowe prawa człowieka.

W ocenie Sądu Okręgowego jedynie wobec funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa pozostających czynnie w służbie, a więc efektywnie realizujących zadania powierzone ich macierzystym jednostkom, możliwym jest stosowanie zasad obliczania emerytury określonych w art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie, stanął na stanowisku, że jedynie formalne pozostawanie na stanie etatowym w jednostkach organów bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów przez funkcjonariusza korzystającego z urlopu wychowawczego samo w sobie nie uprawnia do ustalenia wysokości emerytury przy zastosowaniu reguł określonych w art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

W konsekwencji przyjęcia takiego stanowiska okres korzystania przez T. K. z urlopu wychowawczego od 3 lipca 1986 roku do 31 lipca 1990 roku nie powinien być oceniany jako okres służby w organach bezpieczeństwa państwa, a tym samym za ten okres świadczenie powódki nie powinno być obniżone według zasad przewidzianych w art. 15b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy uznał, że zaskarżona decyzja organu emerytalnego, ustalająca wysokość świadczenia ubezpieczonej od 1 czerwca 2011 roku w zakresie w jakim organ rentowy przyjął, że okres urlopu wychowawczego był równoznaczny z okresem służby w organach bezpieczeństwa, naruszała art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy na mocy przepisu art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję, ustalając, że emerytura T. K. z tytułu wysługi wraz z podwyższeniem, o którym mowa w art. 15 ust. 2-3a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin wynosi 75 %.

W pozostałym zakresie odwołanie podlegało oddaleniu, ponieważ ubezpieczona nie wykazała nieprawidłowości wydanej decyzji. Przede wszystkim T. K. nie kwestionowała, że w okresie od 1 czerwca 1985 roku do 2 lipca 1986 roku pełniła służbę w charakterze referenta w Wojewódzkim Urzędzie Spraw Wewnętrznych w Wydziale(...). Komentowała natomiast zasadność i słuszność wydania regulacji, w oparciu o które, dokonano przeliczenia świadczenia. W swym stanowisku krytycznie odniosła się tak do motywów, którymi kierował się ustawodawca, jak i legalności przyjętych rozwiązań poprzez stwierdzenie, iż obniżając mu świadczenie naruszono szereg zasad konstytucyjnych i praw fundamentalnych, chronionych również przepisami aktów prawa międzynarodowego. Odnosząc się do stanowiska ubezpieczonej w pierwszym rzędzie podkreślić należy, iż tak długo, jak dana regulacja, nie zostanie podważona w ramach ustanowionych procedur i usunięta z obrotu prawnego, obowiązuje i nie jest zadaniem żadnego organu, w tym Sądu Ubezpieczeń Społecznych, ocena takiej regulacji pod kątem jej zasadności. Sąd może jedynie interpretować

jej zapisy (jak to uczynił w niniejszej sprawie), precyzując zakres i stosowanie. Nie może jednak oceniać ustawodawcy oraz motywów, które legły u podstaw przygotowania określonej regulacji.

Z kolei mając na uwadze pozostałe zarzuty powódki (a dotyczące niezgodność przepisu art. 15b z Konstytucją RP), Sąd Okręgowy podkreślił, iż aktualnie konstytucyjność art. 15b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej została już przesądzona przez Trybunał Konstytucyjny, który w wyroku z dnia 24 lutego 2010 r. (K 6/09, OTK-A 2010/2/15) orzekł, że ten przepis jest zgodny z art. 2, art. 10, art. 30, art. 32 i art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 42 Konstytucji. Na mocy art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne, co oznacza, że zarówno organy administracyjne, jak i sądy zobowiązane są je stosować. Dlatego też wszelkie zarzuty, sformułowane w odwołaniu, a odnoszące się do naruszenia przepisów Konstytucji, nie mogą być uwzględnione.

Sąd Okręgowy wskazał, że w uzasadnieniu swojego stanowiska Trybunał Konstytucyjny odniósł się do tożsamyh zarzutów jakie prezentowała T. K. w niniejszym postępowaniu (niezgodność z konstytucją przepisu art. 15b z uwagi na naruszenie zasady ochrony praw nabytych, zasady zaufania obywatela do państwa, zasady sprawiedliwości społecznej, nieusprawiedliwione wymierzenie zborowej kary wszystkim osobom, które były funkcjonariuszami organów bezpieczeństwa przed 1990 r., ograniczenie uprawnień emerytalnych zweryfikowanych funkcjonariuszy i następnie ponownie zatrudnionych, upływ ponad 20 lat od odzyskania przez Polskę suwerenności).

Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż wpływu na ocenę konstytucyjności wprowadzonych uregulowań nie może mieć fakt pozytywnego zweryfikowania byłych funkcjonariuszy SB, a następnie ich zatrudnienie w nowych demokratycznych służbach po odzyskaniu suwerenności przez Polskę. Trybunał miał przy tym na uwadze fakt, że w 1990 r. suwerenne już państwo polskie potrzebowało nowych służb, które zapewniłyby mu bezpieczeństwo, a jednocześnie działały zgodnie ze standardami demokratycznego państwa prawnego. Z dwóch możliwych opcji: 1) budowy takich służb od podstaw, wyłącznie uwzględniając osoby niesłużące w SB, z perspektywą długiego okresu ich przygotowywania do pełnienia zadań albo 2) szybkiego powołania nowej policji ochrony państwa z koniecznym wówczas dominującym liczbowo udziałem byłych funkcjonariuszy rozwiązanej SB, ustawodawca wybrał opcję drugą. W związku z potrzebą szybkiego sformowania nowych służb postępowanie weryfikacyjne było przy tym szybkie i uproszczone. Mając na uwadze powyższe Trybunał wskazał, że nie można traktować decyzji komisji kwalifikacyjnych o tym, że były funkcjonariusz może być "przydatny" w nowej służbie, jak państwowego świadectwa moralności za okres służby w SB, ani tym bardziej nie można traktować tych opinii jako równoznacznych z orzeczeniem sądowym o niewinności.

Sąd Okręgowy wskazał, że w niniejszej sprawie nie występowały przesłanki do wystąpienia z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości UE, czy z pytaniem prawnym do Sądu Najwyższego. Trybunał Sprawiedliwości dokonuje wykładni prawa UE, aby zapewnić jego stosowanie w taki sam sposób we wszystkich państwach UE. Pytanie prejudycjalne kierowane jest w sytuacji, gdy pojawia się wątpliwości dotyczące wykładni prawa wspólnotowego lub ważności aktów instytucji wspólnotowych. Tymczasem sytuacja taka nie występuje w niniejszej sprawie.

Co się zaś tyczy wniosku T. K. w przedmiocie wystąpienia do Sądu Najwyższego w trybie pytania prawnego o wykładnię stosowania art. 15b ust. 2 w zw. z art. 14 i 15 ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...), to uznać należało go za bezprzedmiotowy i niedopuszczalny na obecnym etapie postępowania. Zgodnie bowiem z art. 390 §1 zd. 1 k.p.c. jeżeli przy rozpoznawaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd może przedstawić to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu, odraczając rozpoznanie sprawy. Literalna wykładnia tego przepisu jest jasna i nie budzi wątpliwości, że instytucja ta właściwa jest dla sądowego postępowania odwoławczego i dotyczy pytania kierowanego przez sąd odwoławczy do Sądu Najwyższego w razie wątpliwości co do zasadniczej wykładni ustaw. Tymczasem Sąd w niniejszym składzie, rozpoznając odwołanie ubezpieczonej od decyzji organu rentowego, jest sądem I instancji.

Poza tym kwestie interpretacyjne art. 15b, rozstrzygnięte zostały przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 3 marca 2011 r. (sygn. akt II UZP 2/11, Lex nr 707999), w której Sąd Najwyższy stwierdził, że "za każdy rok pełnienia służby w latach

1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (jednolity tekst: Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 ze zm.), emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.), co oznacza, że wysokość emerytury wyliczanej wyłącznie za okresy pełnienia takiej służby może być niższa od 40% podstawy wymiaru tego świadczenia."

Sąd Okręgowy wskazał, że literalne brzmienie przepisu art. 15b ust. 1 pkt 1 wskazuje wprost, iż ustawodawca odstąpił tu od przyjętej w art. 15 ust. 1 zasady liczenia podstawy wymiaru emerytury i nakazał, w przypadku funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa (wprost wymieniona grupa podmiotów, niewątpliwie węższa od kręgu podmiotów, którego dotyczy art. 15 - wszyscy funkcjonariusze) liczyć: 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990 i dopiero w dalszej kolejności odpowiednio zastosować dyspozycję art. 15 (a więc np: do podwyższeń). Podkreślił przy tym, iż w pkt 1 ust. 1 art. 15b nie zawarto żadnego ograniczenia zastosowania mnożnika 0,7%. Zarówno zastosowana technika legislacyjna, nie tożsame kręgi adresatów normy (w art. 15b węższy krąg ograniczony do funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa), użyte sformułowania "za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990" jak i umiejscowienie przepisu art. 15b (po art. 15) świadczy o tym, iż jest to przepis szczególny w stosunku do art. 15 ust. 1, a co za tym idzie nie może być mowy o ograniczeniu zastosowania mnożnika 0,7% do okresów służby następujących po 15 latach.

Ustawa z dnia 18 lutego 1994 r. przyznaje wszystkim grupom objętych jej stosowaniem funkcjonariuszy, prawo do uzyskania świadczenia emerytalnego po 15 latach służby. Stąd nie będzie wyjątkiem "przechodzenie" na emeryturę z chwilą uzyskania odpowiedniej wysługi lat (15). Wskazuje to, iż intencją ustawodawcy, nie mogło być ograniczenie stosowania dyspozycji art. 15b ust. 1 pkt 1 jedynie do służby przypadającej po upływie 15 lat pracy (założenie racjonalnego ustawodawcy). Przyjęcie takiego założenia w prosty sposób mogłoby bowiem doprowadzić, wbrew użytemu sformułowaniu "za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990", do braku możliwości zastosowania dyspozycji ustawy do dużej grupy funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa lub zastosowania mnożnika 0,7% jedynie do krótkiego okresu "pracy" przypadającego po upływie 15 lat służby.

Wynikająca z preambuły ustawy zmieniającej intencja ustawodawcy w oczywisty sposób była odmienna. Ponadto, zgodnie z ogólną regułą interpretacyjną, nakazującą takim samym sformułowaniom nadawać taki sam sens a innym różny, należy podkreślić, iż art. 15 ust. 1 pkt 1 stanowi, że emerytura dla funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby i wzrasta o 2,6 % podstawy wymiaru za każdy dalszy rok tej służby. Tak więc należy uznać, iż w art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawodawca nie miał na myśli każdego dalszego (po 15 latach) roku służby lecz każdy rok służby (wszystkie lata) przypadający w latach 1944-1990, w tym te lata, które przypadają przed osiągnięciem 15 letniego stażu, co wyklucza możliwość przyznania odwołującemu prawa do 40% podstawy wymiaru emerytury za 15 lat służby.

Sąd Okręgowy przyjął, że skoro okres służby pełnionej przez T. K. od dnia 1 czerwca 1985 roku do 2 lipca 1986 roku, mieści się w katalogu organów wymienionych w art. 2 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych) decyzję organu rentowego z dnia 18 maja 2011 roku należało w tej części uznać za prawidłową.

W tej sytuacji, stosownie do przepisu art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołanie ubezpieczonej w tej części zostało oddalone.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł organ rentowy i zarzucił:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 13a ust. 5, art. 15b ustawy z dnia 18.02.1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jedn. t. Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 z późn. zm.) zwanej dalej „policyjną ustawą emerytalną” oraz § 14 ust. 1 pkt 1) Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18.10.2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej oraz ich rodzin (Dz. U 2004, nr 239, poz. 2404 z późn. zm.) zwanego dalej „rozporządzeniem z dnia 18.10.2004 r.”

2) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego;

3) naruszenie przepisów kodeksu postępowania cywilnego dotyczących zasad zasądzania kosztów postępowania poprzez odstąpienie od zasądzenia kosztów postępowania (w tym kosztów zastępstwa procesowego) na rzecz Pozwanego, mimo nieuwzględnienia w większości żądań Odwołującej się

wskazując na powyższe wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego MSWiA z dnia 18.05.2011 r. o ponownym ustaleniu wysokości policyjnej emerytury;

- zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje;

ewentualnie:

- o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi decyzję w zakresie zasądzenia na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Organ rentowy nie zgodził się z wyrokiem Sądu Okręgowego, gdyż przedmiotowa decyzja jest prawidłowa, wydana na podstawie obowiązujących w tym zakresie przepisów, w tym w szczególności art. 13a ust. 5 i art. 15b policyjnej ustawy emerytalnej oraz §14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 18.10.2004 r.

Pozwany otrzymał z Instytutu Pamięci Narodowej informację o przebiegu służby Nr (...) z dnia 18.04.2011 r., z której wynika, iż Odwołująca w okresie od 1.06.1985 r. do 31.07.1990 r. pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów.

Przepis art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin, stanowi, iż w przypadku osób, które pełniły służbę w latach 1944-1990 i które w dniu wejścia w życie ustawy otrzymywały świadczenia emerytalne lub rentowe, organ emerytalny właściwy według przepisów tej ustawy, wszczyna z urzędu postępowanie w przedmiocie ponownego ustalenia prawa do świadczeń i wysokości świadczeń.

Wobec powyższego, organ rentowy został zobowiązany do ponownego ustalenia wysokości emerytury policyjnej Odwołującej się. Stosownie do art. 15 b ust. 1 pkt 1 policyjnej ustawy emerytalnej, zgodnie z którym w przypadku osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi 0,7 % podstawy wymiaru - za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990.

Zgodnie z § 14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 18.10.2004 r. - środkiem dowodowym potwierdzającym datę i podstawę zwolnienia ze służby oraz okres służby - jest zaświadczenie o przebiegu służby, sporządzone na podstawie akt osobowych funkcjonariusza, wystawione przez właściwe organy Policji, AB W, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, BOR lub Państwowej Straży Pożarnej. Natomiast zgodnie z art. 13a ust. 5 policyjnej ustawy emerytalnej, informacja o przebiegu służby jest równoważna z zaświadczeniem o przebiegu służby sporządzanym na podstawie akt osobowych przez właściwe organy. Mając na względzie powyższe - informacja o przebiegu służby jest dla Pozwanego wiążąca.

Sąd I instancji wydając orzeczenie w powyższej sprawie, nie zastosował w/w przepisów do ustalenia świadczenia Odwołującej się co zdaniem organu emerytalno - rentowego jest niewłaściwe. W ocenie organu rentowego brak jest zatem podstaw do przyjęcia, iż okres służby T. K. od dnia 3.7.1986 r. do dnia 31.07.1990 r. nie był okresem służby w organach bezpieczeństwa państwa i okres ten podlega zaliczeniu do stażu emerytalnego według współczynnika 2,6% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok służby.

Ubezpieczona złożyła odpowiedź na apelację, w której wniosła o:

1. oddalenie apelacji organu rentowego jako bezzasadnej i utrzymanie w mocy wyroku Sądu I Instancji.
2. zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania za obie instancje.

Ubezpieczona wskazała, że jakkolwiek pozostawała w służbie od 01 czerwca 1985 r. do 31 lipca 1990 r., jednakże w okresie od 03 lipca 1986 r. do 31 lipca 1990 r. przebywała na urlopie wychowawczym, nie pełniąc służby. Odwołująca miała obowiązek zdać legitymację służbową i ją zdała. Nie była w żaden sposób, w tym czasie, powiązana z pełnieniem jakiegokolwiek funkcji w strukturach szeroko pojmowanej policji politycznej, stosującej metody inwigilacji i represji oraz naruszającej podstawowe prawa człowieka. Zajmowała się wychowywaniem dzieci, dwóch synów /bliźniaki/. Zgodnie z ustaleniem Sądu jedynie wobec funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa pozostających czynnie w służbie, a więc pełniących ją, sprawujących, wykonujących i efektywnie realizujących zadania powierzone ich macierzystym jednostkom, możliwe jest stosowanie zasad obliczania emerytury określonych w art. 15b ww. ustawy.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego jest zasadna i doprowadziła do kontroli instancyjnej zaskarżonego rozstrzygnięcia. Tym nie mniej zmiana wyroku w kierunku postulowanym w apelacji nie wynika z podzielenia całej argumentacji organu rentowego.

Orzekając w sprawie Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że sąd odwoławczy nie ogranicza się tylko do kontroli sądu pierwszej instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a kontrolując prawidłowość zaskarżonego orzeczenia, pełni również funkcję sądu merytorycznego, który może rozpoznać sprawę od początku, uzupełnić materiał, a także poczynić samodzielnie ustalenia na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji.

W niniejszej sprawie kwestią sporną była zasadność decyzji organu rentowego z dnia 18.05.2011r. dotycząca obniżenia pobieranego świadczenia emerytalnego. Decyzja ta była prawidłowa.

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie, ponieważ zawiera argumenty, które częściowo podważyły rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w toku przeprowadzonego postępowania Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia stanu faktycznego (poza kwestionowanym w apelacji okresem), które Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne, jednakże na ich podstawie w części zaskarżonej nie wywiódł prawidłowych wniosków.

Abstrahując od zakresu zaskarżenia, na pełną aprobatę zasługuje konstatacja sądu, że skoro okres służby pełnionej przez odwołującą się, od dnia 1 czerwca 1985 r. do 31 lipca 1990 r. był okresem służby w organach wymienionych w katalogu organów wymienionych w art. 2 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich,

powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych), to zaskarżona decyzja organu rentowego jest prawidłowa.

Sąd Okręgowy przeprowadził samodzielną ocenę prawną tego stanu faktycznego w oparciu o art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r., bowiem zaskarżona decyzja oparta została na art. 15 b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...), który ma zastosowanie do osób, które pełniły służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów. Zarzut apelacyjny dotyczący niezgodnego z prawem nie zaliczenia służby, okresu nauki w Wyższej Szkole (...) w L., do służby w organach bezpieczeństwa państwa jest ewidentnie sprzeczny ze wskazanymi przepisami prawa traktującymi o takiej służbie w latach 1944 - 1990. Ustawa z 18 października 2006 r. w art. 2 ust. 1 kolejno wymienia organy bezpieczeństwa państwa poczynając od roku 1944. W powołanym artykule w pkt 5 wskazane są instytucje centralne służby bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych Komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych. Sprawy ochrony ustroju ludowo - demokratycznego ustalonego w Konstytucji PRL i interesów Państwa przed wrogą działalnością szpiegowską i terrorystyczną zostały włączone w zakres kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych na mocy ustawy z dnia 13 listopada 1956 r. o zmianie organizacji naczelných organów administracyjnych publicznej w zakresie bezpieczeństwa państwa (Dz. U. Nr 54 poz. 241) po uprzedniej likwidacji Komitetu ds. Bezpieczeństwa Państwa (organ bezpieczeństwa państwa zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 4 powołanej ustawy).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego bezspornym jest, że odwołująca w okresie od 1 czerwca 1985r. do 31 lipca 1990r. pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa i ten okres nie został wyłączony z okresu odbywania służby w organie bezpieczeństwa państwa. W związku z tym słusznie podnosi apelujący, że w konsekwencji co do tego okresu ma do niego zastosowanie art. 15 b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...). Dotyczy on wszystkich funkcjonariuszy służby bezpieczeństwa niezależnie od jednostki tej służby, stanowiska czy konkretnych zadań. W tym miejscu zaakcentowania wymaga stanowisko organu rentowego, które w pełni akceptuje Sąd Apelacyjny, w świetle którego środkiem dowodowym potwierdzającym datę i podstawę zwolnienia ze służby oraz okres służby jest zaświadczenie o przebiegu służby, sporządzone na podstawie akt osobowych funkcjonariusza, wystawione przez właściwe organy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu lub Państwowej Straży Pożarnej. Z kolei przepis art. 13a ust. 5 policyjnej ustawy emerytalnej stanowi, iż informacja o przebiegu służby jest równoważna z zaświadczeniem o przebiegu służby sporządzanym na podstawie akt osobowych przez właściwe organy. Mając na względzie powyższe, słusznie wskazał apelujący, że informacja o przebiegu służby odwołującego jest wiążąca dla organu rentowego. Skoro do organu rentowego nie wpłynęła z Instytutu Pamięci Narodowej żadna korekta wymienionej wyżej informacji o przebiegu służby odwołującego dotycząca ww. okresu., która mogłaby stanowić podstawę do zmiany decyzji pozwanego rozstrzygnięcie apelującego należy uznać za słuszne i odpowiadające wymogom prawa wskazanym również, w § 14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r., Nr 239, poz. 2404).

Dodatkowego wskazania wymaga okoliczność, że regulacja zawarta w art. 15b ww. ustawy została uznana przez Trybunał Konstytucyjny za zgodną z Konstytucją RP – art. 2 – zasada państwa demokratycznego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, art. 10 - zasada podziału władzy, art. 30 – poszanowania godności człowieka jako źródła wolności i praw, art. 32 – zasada równości wobec prawa i zakaz dyskryminacji, art. 67 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 – zasada własności w odniesieniu do praw nabytych. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z mocy art. 190 ust. 1 Konstytucji mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Sąd Okręgowy powołując się na wyrok Trybunału, zastosował się do wymogu konstytucyjnego bezwzględnie stosowania w praktyce orzecznictwa wyroków Trybunału i niedopuszczalności ich weryfikacji. Konstytucja RP zawiera w swoich zapisach wszelkie zasady Konwencji praw człowieka i podstawowych wolności. Zatem zgodnie z jej art. 90 ust. 1 nie zachodzi podstawa do oceny zgodności

przepisu prawnego z zasadami ujętymi w Konwencji po uprzednim zbadaniu zgodności tego przepisu z zasadami polskiej Konstytucji.

Ponadto jak podał dziennik Rzeczpospolita z 7.06.2013r. w postanowieniu z dnia 6 czerwca 2013r. Europejski Trybunał Praw Człowieka odrzucił skargę byłych pracowników UB i SB dotyczącą obniżenia emerytury wskazując, że jest ona oczywiście bezzasadna. Sędziowie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zwrócili uwagę, że emerytury nie są nienaruszalne i państwo ma prawo do dokonania zmian w określonych sytuacjach. Ponadto wskazali, że emerytury skarżących są w dalszym ciągu wyższe niż emerytury w systemie ogólnym. Podali także, że aparat bezpieczeństwa wzorowany był na sowieckiej (...). Porównali UB i SB do S. w (...) i rumuńskiej S.. Stwierdził, że służby te zostały stworzone, by łamać prawa człowieka, a te są chronione przez Europejską Konwencję Praw Człowieka, na straży której stoi strasburski trybunał.

Sąd Apelacyjny nie zgadza się natomiast z rozstrzygnięciem Sądu I instancji dotyczącym odliczenia okresu od 3 lipca 1986r. do 31 lipca 1990r. – pobytu ubezpieczonej na urlopie wychowawczym jako okresu nie pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa.

Oceniając kwestię charakteru urlopów wychowawczych należy przeanalizować obowiązujące w tym zakresie przepisy.

Uchwała nr 158 Rady Ministrów z dnia 24 maja 1968 r. w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi, która początkowo unormowała kwestię tych urlopów, stanowiła w § 6, że pracownicy korzystającej z urlopu bezpłatnego przysługują po powrocie do pracy wszelkie uprawnienia związane z zachowaniem ciągłości pracy, a okres urlopu bezpłatnego podlega wliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy albo od ciągłości pracy w danym zawodzie lub służbie bądź w szczególnych warunkach, od których zależy nabycie tych uprawnień. Także uchwała nr 13 Rady Ministrów z dnia 14 stycznia 1972 r. w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi w § 6 ust. 1 określiła, że pracownica korzystająca z urlopu bezpłatnego zachowuje po powrocie do pracy ciągłość pracy, okres pracy przed urlopem bezpłatnym podlega wliczeniu do okresu pracy po zakończeniu tego urlopu w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ciągłości pracy w danym zawodzie lub służbie bądź w szczególnych warunkach, od których zależy nabycie tych uprawnień. Również rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 listopada 1975 r. w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi w § 11 ust. 1 stanowiło, iż okres pracy przed urlopem bezpłatnym wlicza się do okresu pracy po zakończeniu tego urlopu w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ciągłości pracy w danym zawodzie, służbie lub branży albo w szczególnych warunkach, od których zależy nabycie tych uprawnień. Także w myśl § 17 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych okres urlopu wychowawczego traktowało się - z zastrzeżeniem ust. 2 - jak okres zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym pracownica korzystała z tego urlopu. Kolejne rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie urlopów i zasiłków wychowawczych w § 15 ust. 1 przewidywało, że okres urlopu wychowawczego, w dniu jego zakończenia, wlicza się do okresu zatrudnienia u pracodawcy, który udzielił tego urlopu.

Poczynając od § 6 ust. 2 uchwały nr 13 Rady Ministrów z dnia 14 stycznia 1972 r. w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi, przez § 11 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 listopada 1975 r. w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi aż po rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych w pierwotnej wersji (§ 18) okresy urlopu bezpłatnego w wymiarze nieprzekraczającym 6 lat uważane były za okresy zatrudnienia w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach (o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin). W myśl tekstu jednolitego tego ostatniego rozporządzenia, opublikowanego dnia 28 stycznia 1985 r., okresy urlopu wychowawczego w wymiarze nieprzekraczającym 6 lat uważało się za okres równorzędny z okresem zatrudnienia w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (§ 19). Obowiązująca od 1 stycznia 1983 r. ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin w art. 11 ust. 2 pkt 11 zaliczyła omawiany okres do okresów równorzędnych z okresami zatrudnienia.

Z przytoczonych przepisów wynika, że osoby korzystające z bezpłatnego urlopu dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi a później z urlopu wychowawczego - od początku ich wprowadzenia - zachowywały status pracownika. Jednocześnie od 28 stycznia 1972 r. okresy tych urlopów były okresami zatrudnienia lub okresami równorzędnymi z okresem zatrudnienia w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników, a więc okresami uwzględnianymi do stażu emerytalnego. Dodatkowo - od 28 stycznia 1972 r. do 31 grudnia 1989 r. - były to okresy, w których osiągnięcie wieku emerytalnego uprawniało do emerytury wtedy, gdy staż emerytalny składał się nie tylko z samych okresów zatrudnienia. Powstanie inwalidztwa w tych okresach stanowiło warunek nabycia prawa do renty inwalidzkiej. Z jednej więc strony, regulacje dotyczące tych urlopów gwarantowały zachowanie statusu pracownika, z drugiej zaś strony weszły do systemu emerytalnego (zaopatrzenia) pracowników. Sytuacja ubezpieczeniowa pracownika zatrudnianego i korzystającego z urlopu wychowawczego była od 28 stycznia 1972 r. co do zasady taka sama. Miał on uprawnienia do świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego. Inaczej rzecz ujmując, pracownik przebywający na urlopie wychowawczym podlegał zaopatrzeniu emerytalnemu nie tylko dlatego, że okres tego urlopu zaliczony był do stażu emerytalnego i stanowił o związku czasowym między wiekiem emerytalnym a prawem do emerytury oraz między inwalidztwem a prawem do renty (w okresie od 28 stycznia 1972 r. do 31 grudnia 1989 r.), ale również ze względu na to, że w okresie tego urlopu zachowywał status pracownika. Uprawnia to do wniosku, że okres bezpłatnego urlopu dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi (od 28 stycznia 1972 r.), a później urlopu wychowawczego - wykorzystanego przed 1 stycznia 1999 r. - był okresem podlegania zaopatrzeniu emerytalnemu pracowników, a więc okresem podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy w rozumieniu art. 29 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W takim też kierunku należy wyklądać komentowany przepis w odniesieniu do okresu od 1 stycznia 1999 r. Po pierwsze, nie ma wątpliwości, że okres urlopu wychowawczego jest okresem ubezpieczenia (art. 6 ust. 1 pkt 19 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Po drugie, jest to okres pozostawania w stosunku pracy (§ 15 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie urlopów i zasiłków wychowawczych oraz art. 1865 k.p. stanowiący, że okres urlopu wychowawczego, w dniu jego zakończenia, wlicza się do okresu zatrudnienia, od którego zależą uprawnienia pracownicze).

Urlop wychowawczy jest więc uprawnieniem przysługującym jedynie pracownikom, a zatem w okresie urlopu wychowawczego ubezpieczeniem objęty jest pracownik, a nie jakikolwiek inny ubezpieczony. Pozostawanie w stosunku pracy (służby) jest nie tylko łącznikiem między dwoma tytułami ubezpieczenia – pracowniczym i wynikającym z urlopu wychowawczego, ale zarazem zasadniczym (podstawowym) źródłem prawa do urlopu wychowawczego. W konsekwencji status pracownika jest źródłem (tytułem) powstania obowiązku ubezpieczenia nie tylko na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ale także ubezpieczenia wynikającego z art. 6 ust. 1 pkt 19 tej ustawy. Pracownik korzystający z urlopu wychowawczego ma wprawdzie odrębny tytuł ubezpieczenia, ale jego byt jest ściśle powiązany z istnieniem stosunku pracy (służby). Tym samym nie ma podstaw, aby okres urlopu wychowawczego wyłączyć z okresu służby w charakterze funkcjonariusza.

Ustawa z dnia 31 lipca 1985r. o służbie funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej PRL (Dz. U. z 1985r. Nr 38, poz. 181) w art. 5 ust. 1 wskazuje, iż stosunek służby funkcjonariusza powstaje w drodze mianowania na podstawie dobrowolnego zgłoszenia się do podjęcia służby. Zawieszenie funkcjonariusza w czynnościach służbowych możliwe było na okres nie dłuższy niż 3 miesiące – w czasie tymczasowego aresztowania (art. 14 ust. 1 ustawy). Natomiast możliwość zwolnienia ze służby przewidywał przepis art. 16 ust. 1 i 2 ustawy, art. 13 ust. 4. Żaden z przepisów tej ustawy nie przewiduje zawieszenia funkcjonariusza w czynnościach służbowych w czasie przebywania na urlopie wychowawczym. Przeciwnie, przepis art. 55 ustawy stanowi, że funkcjonariuszowi – kobiecie przysługują szczególne uprawnienia przewidziane dla pracownicy według przepisów prawa pracy jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej. Jednym z takich uprawnień było prawo do urlopu wychowawczego, którego charakter został już wyżej opisany. Tym samym, wyłączenie okresu urlopu wychowawczego z okresu służby było niezasadne i dlatego Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 §1 kpc.

SSO del. Beata Górka SSA Romana Mrotek SSA Jolanta Hawryszko